

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ВЕКТОР ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Яланська С.П.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Актуальність. Домінуючим вектором освітньої політики має бути активний пошук таких психолого-педагогічних засобів, які б максимально сприяли формуванню та розвитку творчої особистості, здатної до самоорганізації, саморозвитку, глибокого світорозуміння. Важливим освітнім орієнтиром є розвиток творчості майбутніх учителів. В умовах вищого навчального закладу процес навчання має бути зорієнтований на повноцінну творчу реалізацію студента як майбутнього професіонала.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Для розкриття проблеми розвитку творчості майбутніх учителів важливим є урахування положень: концептуальних підходів до розуміння особистості та процесу її становлення (Г. Балл, П. Гальперін, В. Зливков, Г. Костюк, С. Максименко, В. Моргун, В. Семиченко, Т. Титаренко, Н. Чепелева, Ю. Швалб та ін.); провідних вітчизняних та зарубіжних концепцій розвитку творчості особистості (Л. Виготський, Дж. Гілфорд, Г. Костюк, О. Леонтьєв, В. Моляко, Р. Стернберг); ідей про механізми творчості (А. Маслоу, В. Роменець, Г. Уеллес); підходів до розвитку педагогічної творчості (В. Загвязинський, В. Кремень, М. Поташник, І. Раченко, В. Сухомлинський); ідей щодо структури і

розвитку мотиваційної та ціннісно-сислової сфери особистості (Б. Братусь, З. Карпенко, В. Чудновський) [1; 2; 3; 4; 5].

Використовувались положення про компетентнісний підхід до розвитку творчого потенціалу особистості, розкриті у дослідженнях вітчизняних науковців – Я. Болюбаша, О. Волобуєвої, К. Левківського, О. Овчарук, О. Пометун, С. Сисоєвої та ін.; у наукових дослідженнях учених Росії, зокрема: О. Бермуса, В. Краєвського, С. Кульневич, О. Олейникової, В. Сєрікова, О. Тутолміна, А. Хуторського та ін.; у дослідженнях зарубіжних дослідників, серед яких найбільш відомі Дж. Равен, К. Маслач, Р. Стернберг, Р. Хайгерті та ін. [1; 5].

Ми переконані, що розвиток творчості студента пов'язаний з його творчою компетентністю. Під творчою компетентністю майбутнього фахівця, ми розуміємо найвищий рівень розвитку професійної компетентності, коли людина здійснює професійну діяльність на творчій основі стабільно і неперервно. Структура розвитку творчої компетентності студента базується на основних структурних компонентах професійної компетентності: особистісно-розвивальному; діяльнісно-розвивальному; комунікативному; фаховому; опануванні досвіду. Показниками досягнення творчої компетентності є ціннісно-педагогічна, мотиваційна, психолого-педагогічна, організаційна, методична, дидактична, інформаційна компетенції, вербально-комунікативна, невербальна, компетенція самовдосконалення, понятійне та творче мислення (рис. 1).

Розвиток творчої компетентності майбутніх учителів має здійснюватися на основі підготовчого, діагностичного та розвивального етапів. Розвивальний етап повинен забезпечуватися психолого-педагогічними засобами у навчально-виховному процесі ВНЗ: а) психологічні: розвиток творчого мислення; прагнення до самовдосконалення; розвиток діалогічного спілкування як творчого процесу; мотивація до самостійного творчого опрацювання матеріалу; розвиток творчих здібностей у діяльності; розвиток фахової підготовки, понятійного мислення; б) педагогічні: організація навчальної діяльності, у ході якої студенти реалізують себе як творчі особистості; забезпечення конструктивного постійного зворотного зв'язку; встановлення партнерського спілкування; забезпечення мотивації до дослідницької діяльності, активності та креативності під час занять; організація навчального процесу; діяльності, активності та креативності під час занять; організація навчального процесу з метою більш глибокого оволодіння студентами навчальним матеріалом.

На основі визначених тенденцій створено програму розвитку творчої компетентності майбутніх учителів. Метою програми є розвиток визначених показників розвитку творчої компетентності майбутніх учителів. Завдання програми – це розвиток показників компонентів професійної компетентності: особистісно-розвивального; діяльнісно-розвивального; комунікативного; фахового; компоненту опанування досвіду.

Авторська програма передбачає створення спеціального навчально-виховного середовища у процесі підготовки вчителів у ВНЗ з наступними характеристиками:

а) установка на особистісно-розвивальний компонент (ціннісно-педагогічна, мотиваційна компетенції);

б) установка на діяльнісно-розвивальний компонент творчої компетентності (психолого-педагогічна, організаційна, методична компетенції);

в) формування та розвиток педагогічного спілкування як творчого процесу на основі вербально-комунікативної, невербальної компетенцій;

д) установка на фахове зростання на основі дидактичної, інформаційної компетенції, понятійного мислення;

д) поглиблення опанування педагогічного досвіду (розвиток творчого мислення, компетенції самовдосконалення).

Важливою для ефективного впровадження програми є інтеграція психолого-педагогічних засобів у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

За результатами анкетування вчителів (176 педагогів, різних за фахом, з досвідом роботи більше трьох років), стосовно проблем розвитку творчого потенціалу особистості у навчально-виховному процесі, отримали відповіді, що акцентують увагу на відсутності у значної кількості майбутніх вчителів: спрямованості до самовдосконалення (88%); натхнення, морального задоволення (76%); інтуїції (80%); глибокого аналізу інформації (98%); позитивних емоцій (60%); прогнозування результатів діяльності (89%); прагнення розуміти свої помилки та виправляти їх (100%); сприятливого мікроклімату у колективі (90%); наполегливості, вольових зусиль (100%); комунікабельності (98%); працелюбності (89%); готовності до експерименту (75%); бажання реалізації своїх знань (88%); високих вимог до власної діяльності (90%); широкого кругозору (86%); постійного пошуку нового (88%).